

MASKIN-
ENTREPRENØRENES
FORBUND

NOTAT 2/2018

ANLEGGSTRANSJEN

UTVIKLING & MARKED

- Fortsatt stor optimisme blant MEF-bedriftene
- Hele 93 prosent av svarbedriftene melder om god oppdragsmengde
- 7 av 10 bedrifter melder at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag neste halvår
- Fremtidsutfordringer: Rekruttering av kompetente og motiverte medarbeidere er viktigst for bedriftene

Sammendrag

- I medlemsundersøkelsen gjennomført i juni 2018 beskriver 93 prosent av svarbedriftene egen oppdragsmengde på undersøkelsestidspunktet som «god» eller «svært god». I tilsvarende medlemsundersøkelse gjennomført på samme tid i 2017 oppga 90 prosent at oppdragsmengden var «god» eller «svært god».
- Hele 26,4 prosent av svarbedriftene oppgir at oppdragsmengden er såpass god at bedriften vurderer å øke antallet ansatte. Andelen bedrifter som vurderer å ansette flere er størst på Sørlandet.
- 70 prosent av svarbedriftene oppgir at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag. En nærmere gjennomgang av tallene viser at andelen bedrifter med ledig kapasitet er høyest blant de største bedriftene (+ 50 ansatte).
- Når det gjelder ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag de neste seks månedene er situasjonen tilnærmet lik i alle landsdeler, med unntak av Østlandet. For Østlandet er det 64 prosent, mens for de øvrige landsdelene er andelen bedrifter med ledig kapasitet mellom 72 og 78 prosent.
- Ifølge Prognosesenteret vil anleggsinvesteringene i 2018 beløpe seg til om lag 91 milliarder kroner. Dette er en vekst på om lag 14,3 milliarder kroner (18,7 prosent) fra 2017. For 2019 anslås det at anleggsinvesteringene vil øke til 105,3 milliarder kroner, noe som vil være en vekst på 14,2 milliarder kroner (15,7 prosent) fra det anslått nivået i 2018.
- I perioden januar–juni 2018 har Statens vegvesen hatt tilbudsfrist for i alt 187 kontrakter til en samlet verdi på om lag 4,9 milliarder kroner. Samlet kontraktsverdi i 2018 er om lag 0,6 milliarder kroner høyere enn for samme periode i fjor. Konkurransen om Statens vegvesenkontraktene har så langt i 2018 vært lavere enn i 2017.
- MEF-bedriftene har i undersøkelsen blitt bedt om å gi tilbakemelding på hva de tror vil være den største utfordringen for dem de neste fem årene. Svarbedriftene oppgir at rekruttering av kompetent personell vil være den største utfordringen, mens oppdragsmengde og konkurranse på like vilkår kommer som henholdsvis nummer to og tre på listen.

Kontaktpersoner i MEF:

Håvard Almås
Kommunikasjonssjef
Tlf: 976 83 831
E-post: havard.almas@mef.no

Tore A. Larsen
Næringspolitisk rådgiver
Tlf.: 984 44 244
E-post: tore.andreas.larsen@mef.no

Mer informasjon om anleggsbransjen og MEF finner du på **www.mef.no**.
Her kan du også lese tidligere publiserte notater.

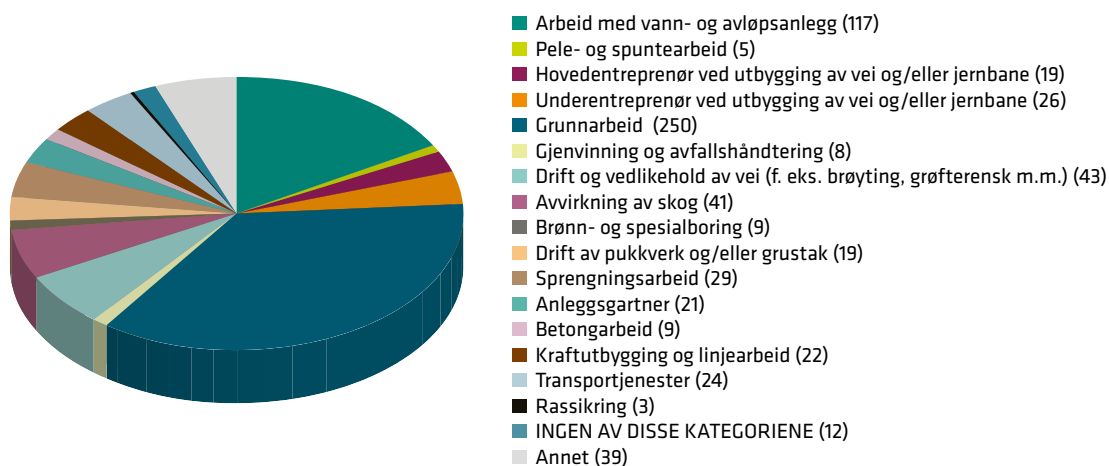
Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) er en frittstående bransje- og arbeidsgiverorganisasjon som representerer i overkant av 2070 små, mellomstore og store bedrifter. Hovedtyngden av medlemsbedriftene driver maskinell anleggsvirksomhet, men forbundet organiserer også skogsentreprenører, anleggsgartnere, brønnborere og gjenvinnings- og avfallsbedrifter. Samlet omsetter medlemsbedriftene for rundt 80 milliarder kroner i året og sysselsetter litt over 30 000 arbeidstakere. MEF har egen hovedavtale med LO/Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF) og tariffavtaler med NAF og Fellesforbundet.

Foto: Anleggsmaskinen/www.am.no (Jørn Søderholm og Runar Daler).

Om notatet og analysen

Notatet er utarbeidet av MEF i løpet av juni og juli 2018. Notatet tar blant annet utgangspunkt i en undersøkelse som ble gjennomført blant MEF-medlemmene i juni. Medlemsundersøkelsen ble gjennomført via e-post ved bruk av Questback. Av 1960 foretak som mottok e-postinvitasjon til å delta fullførte 699 foretak undersøkelsen, noe som gir en svarandel på 35,6 prosent¹. Når det gjelder beskrivelsen av markedsutviklingen i anleggsbransjen benytter MEF seg av tall fra Prognosesenteret og Statens vegvesen.

Figur 1. Arbeidsområde til svarbedriftene

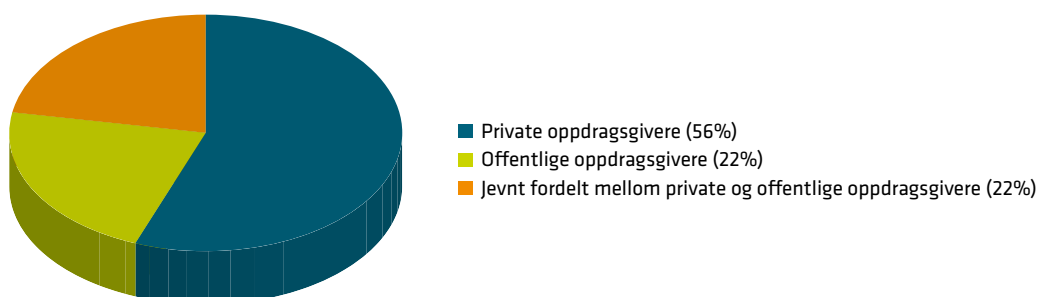
Antall svarbedrifter: 697

I medlemsundersøkelsen har MEF-bedriftene blitt bedt om å svare på hvilket arbeidsområde som så langt i 2018 har stått for størsteparten av bedriftens omsetning. Av svarbedriftene oppgir 250 bedrifter (36 prosent) «Grunnarbeid» som hovedarbeidsområde. Kategorien «Annet» er en samlekategori som inneholder bedrifter som driver med transporttjenester, maskinutleie, gruvarbeid og uttak av metaller/mineraler. Videre gir 117 bedrifter (17 prosent) av svarbedriftene tilbakemelding om at «Arbeid med vann- og avløpsanlegg» er det arbeidsområde som har stått for majoriteten av omsetningen hittil i 2018.

¹ Avviket mellom antallet foretak som mottok undersøkelsen og det totale medlemsantallet i MEF skyldes at honnørmedlemmer og bedrifter som ikke er registrert med e-post ble utelatt fra undersøkelsen. I tillegg er enkelte medlemsbedrifter oppført med feil/inaktiv e-postadresse i medlemsregisteret.

Figur 2. Svarbedriftene fordelt etter hovedmarked

Antall svarbedrifter: 694

Flertallet av MEF-bedriftene (387 bedrifter) oppgir i medlemsundersøkelsen at private oppdragsgivere hittil i 2018 har stått for størsteparten av bedriftens omsetning. Samlet oppgir 307 bedrifter (44 prosent av svarbedriftene) at de har utført oppdrag for offentlige oppdragsgivere i 2018. Flertallet av bedriftene som oppgir at «Private oppdragsgivere» utgjør hovedmarked har «Grunnarbeid» som hovedarbeidsområde – 44,7 prosent av svarbedriftene. Blant bedriftene som har svart at «Offentlige arbeidsgivere» hittil i 2018 har vært hovedmarkedet, oppgir 37,5 prosent og 16,4 prosent av svarbedriftene at henholdsvis «Arbeid med vann- og avløpsanlegg» og «Grunnarbeid» har vært hovedarbeidsområde.

Tabell 1. Svarbedriftene fordelt på antall ansatte

Antall ansatte	Antall svarbedrifter	Andel av svarbedriftene
0-25 ansatte	617	88,3 %
26-50 ansatte	54	7,7 %
+ 50 ansatte	28	4,0 %
Sum	699	100 %

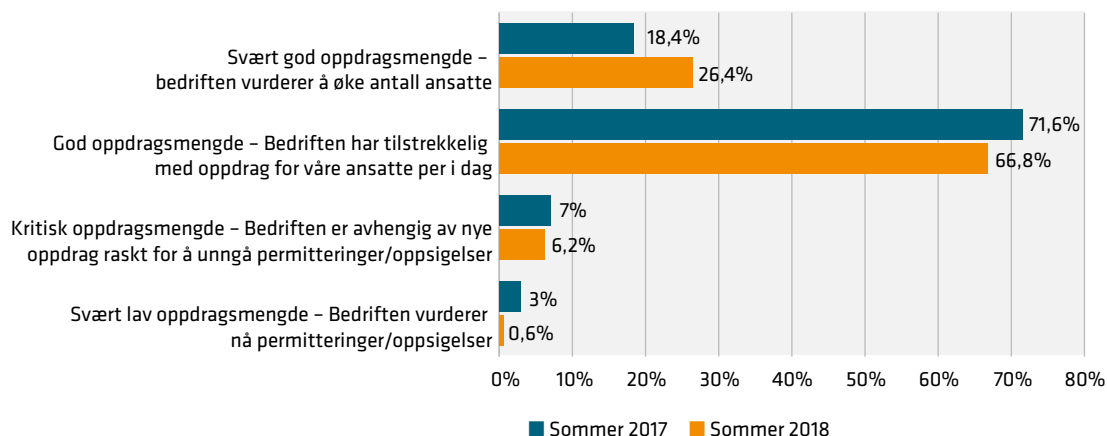
I likhet med MEFs medlemsmasse er majoriteten av svarbedriftene små og mellomstore bedrifter. Av MEF-bedriftene som har deltatt i undersøkelsen oppgir 82 bedrifter å ha 25 eller flere ansatte. Innen samtlige av de tre ansattkategoriene vist i tabellen ovenfor er det størst andel bedrifter som oppgir «Grunnarbeid» som hovedarbeidsområde.

Oppdragsmengde og kapasitet blant MEF-bedriftene

I medlemsundersøkelsen som MEF gjennomfører to ganger i året blir MEF-bedriftene bedt om å gi tilbakemelding på egen oppdragsmengde og bedriftens kapasitet til å påta seg nye oppdrag.

Figur 3. MEF-bedriftenes oppdragsmengde på undersøkelsestidspunktet

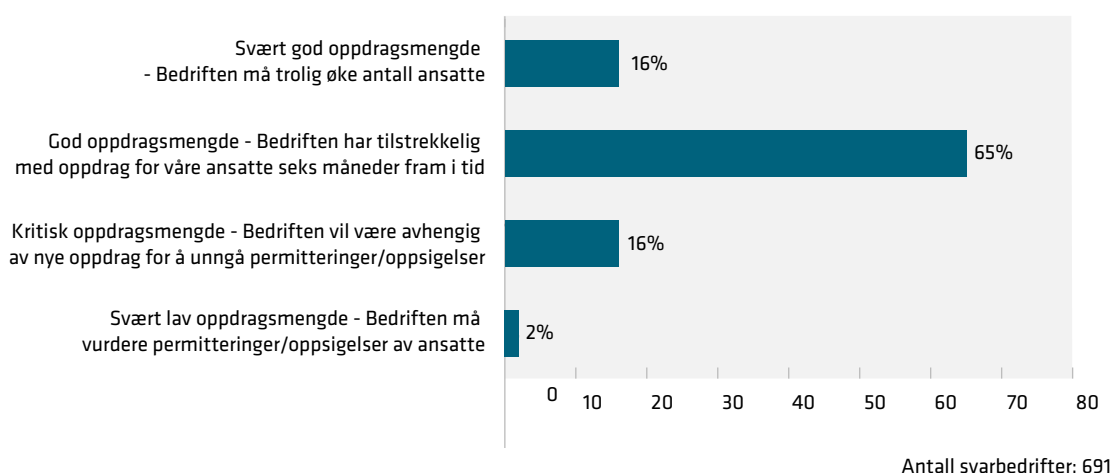
Antall svarbedrifter: 690

Hele 93,2 prosent av svarbedriftene beskriver egen oppdragsmengde på undersøkelsestidspunktet som «god» eller «svært god». I tilsvarende undersøkelse på samme tidspunkt i 2017 oppga 90 prosent av svarbedriftene at oppdragsmengden var «god» eller «svært god». Fordelt etter antall ansatte er det forholdsvis små forskjeller i oppdragsmengden blant MEF-bedriftene i juni 2018-undersøkelsen; 93,1 prosent av svarbedriftene med 0–25 ansatte mener oppdragsmengden enten er «God» eller «Svært god», mens 92,6 prosent av bedrifter med 26–50 ansatte oppgir det samme. Tilsvarende for bedrifter med over 50 ansatte er 96,3 prosent.

Hele 26,4 prosent av svarbedriftene oppgir at oppdragsmengden er såpass god at bedriften vurderer å øke antallet ansatte. Dette merkes spesielt i gruppen bedrifter med 26–50 ansatte der 40,7 prosent av svarbedriftene har svart dette.

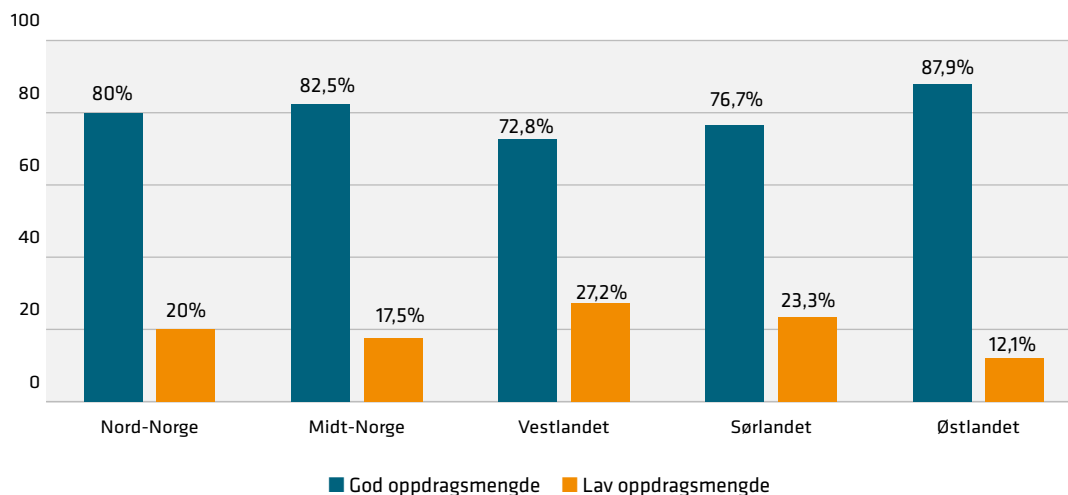
Figur 4. MEF-bedriftenes oppdragsmengde seks måneder framover i tid

På spørsmålet om bedriftens oppdragsmengde seks måneder fram i tid beskriver 81,6 prosent av svarbedriftene at egen oppdragsmengde enten er «svært god» eller «god». Dette er en betydelig økning fra tilsvarende undersøkelse på samme tidspunkt i fjor da dette tallet var om lag 69 prosent. Gruppen med bedrifter med 0–25 ansatte beskriver sin oppdragsmengde de neste 6 månedene som best, med 82,1 prosent, mens tilsvarende tall for gruppen av bedrifter med 26–50 ansatte og 50 + ansatte er henholdsvis 79,6 og 74 prosent. Det er små forskjeller i oppdragsmengde mellom bedrifter som har private oppdragsgivere som hovedmarked og bedrifter som oppgir at offentlige oppdragsgivere er hovedmarked (henholdsvis 82 prosent i privatmarkedet og 79 prosent i det offentlige markedet).

Figur 5. MEF-bedriftene oppdragsmengde seks måneder framover i tid, etter landsdel²

Andel av svarbedriftene

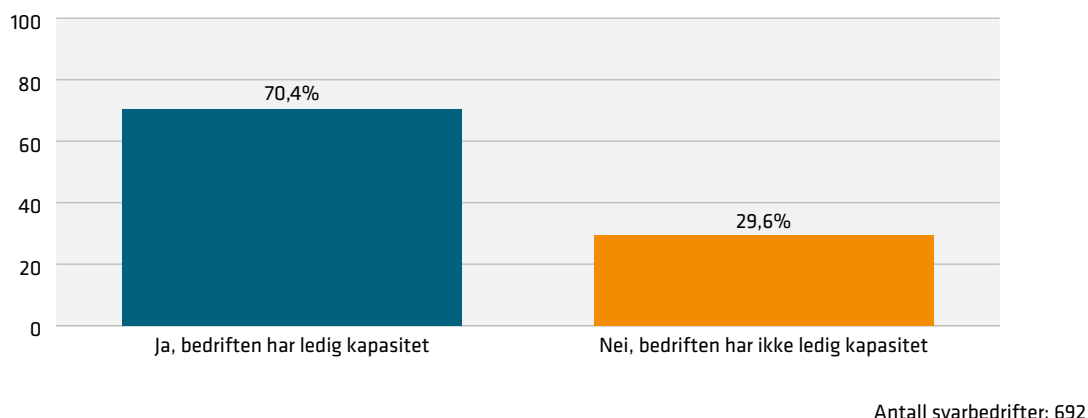

I denne figuren er svaralternativene «Svært god oppdragsmengde» og «God oppdragsmengde» slått sammen, mens «Svært lav oppdragsmengde» og «Kritisk oppdragsmengde» slått sammen til «Lav oppdragsmengde».

² Fylkene fordelt på landsdeler: Finnmark, Troms og Nordland utgjør **Nord-Norge**, Trøndelag tilsvarer **Midt-Norge**, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland utgjør **Vestlandet**, Aust-Agder og Vest-Agder utgjør **Sørlandet**, Akershus, Buskerud, Hedmark, Oppland, Oslo, Telemark, Vestfold og Østfold utgjør **Østlandet**.

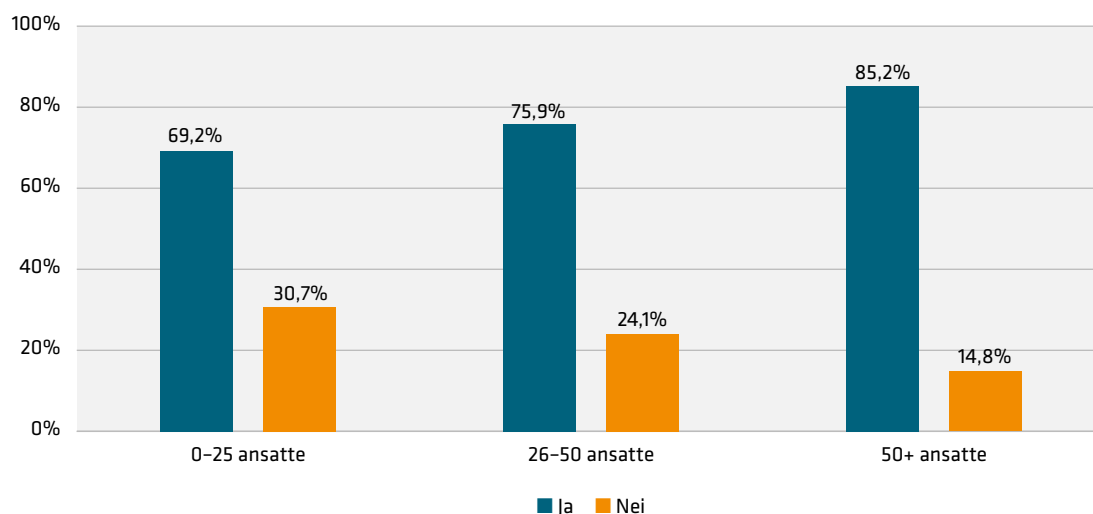
Andelen bedrifter som i medlemsundersøkelsen oppgir at de har god oppdragsmengde seks måneder framover i tid er høyest for bedrifter på Østlandet (87,9 prosent) og lavest på Vestlandet (72,8 prosent). Variasjonene i oppdragsmengde varierer ofte fra landsdel til landsdel, men en årsak til at oppdragsmengden synes å være mindre på Vestlandet kan skyldes at store byggherrer som Statens vegvesen har trappet betydelig ned etter mange år med høy aktivitet. Det er mulig at andre offentlige og private byggherrer ikke har klart å fylle tomrommet i markedet. Undersøkelsen viser for øvrig at andelen svarbedrifter som melder at de har god oppdragsmengde seks måneder framover, har økt i alle landsdeler i forhold til tilsvarende medlemsundersøkelse foretatt i samme tidsrom i 2017.

Figur 6. Har bedriftene ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag de neste seks månedene?

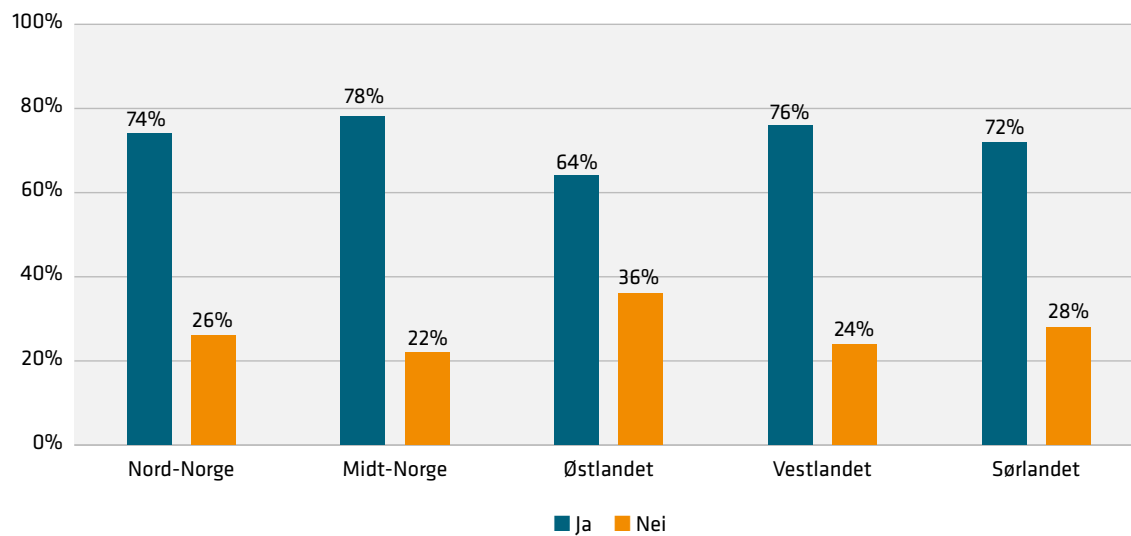

I medlemsundersøkelsen oppgir 70,4 prosent av medlemsbedriftene at de har ledig kapasitet til å påta seg nye oppdrag. Dette tilsvarer tallene i tilsvarende undersøkelse i 2017. En nærmere gjennomgang av tallene synliggjør at andelen bedrifter med ledig kapasitet er høyest blant de største bedriftene (+50 ansatte) med hele 85,2 av svarbedriftene som svarer bekreftende på at de har ledig kapasitet de neste seks månedene. Tilsvarende tall for svarbedrifter med 26–50 ansatte er 75,9 prosent, mens den for svarbedrifter med 0–25 ansatte er 69,2 prosent.

Figur 7. Ledig kapasitet de neste seks månedene, etter bedriftsstørrelse

Figur 8. Ledig kapasitet de neste seks månedene, etter region

Antall svarbedrifter: 692

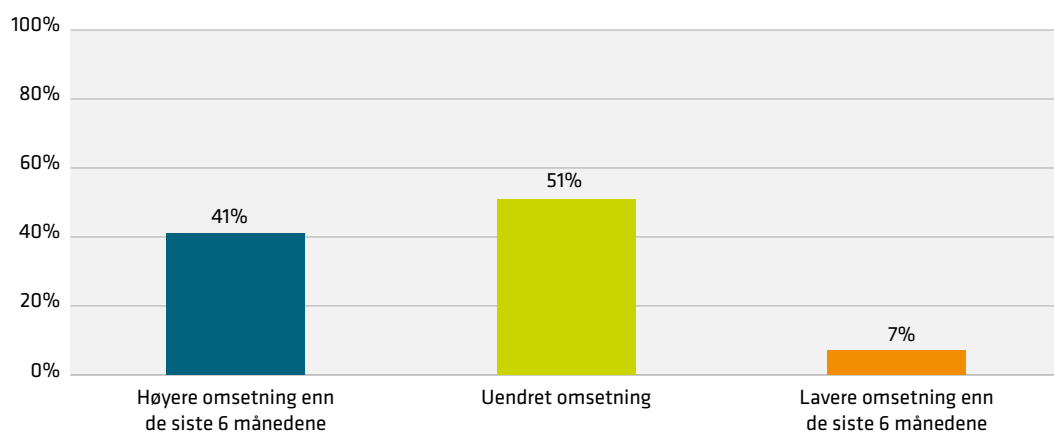
Flertallet av svarbedriftene i alle regionene meddeler at de har ledig kapasitet, og disse fordeler seg mellom 72 og 78 prosent. Lavest andel bedrifter som melder om ledig kapasitet er på Østlandet (64 prosent), spesifikt i fylkene Buskerud, Vestfold og Telemark.

MEF-bedriftenes forventninger

I medlemsundersøkelsen har MEF-bedriftene blitt spurt om hvilke forventninger de har til egen bedrift når det gjelder utviklingen i omsetning, lønnsomhet og sysselsetting de neste seks månedene i forhold til de foregående seks månedene. På samtlige av disse tre områdene er det en høyere andel bedrifter som har mer positive enn negative forventninger til utviklingen i 2018 sammenlignet med 2017.

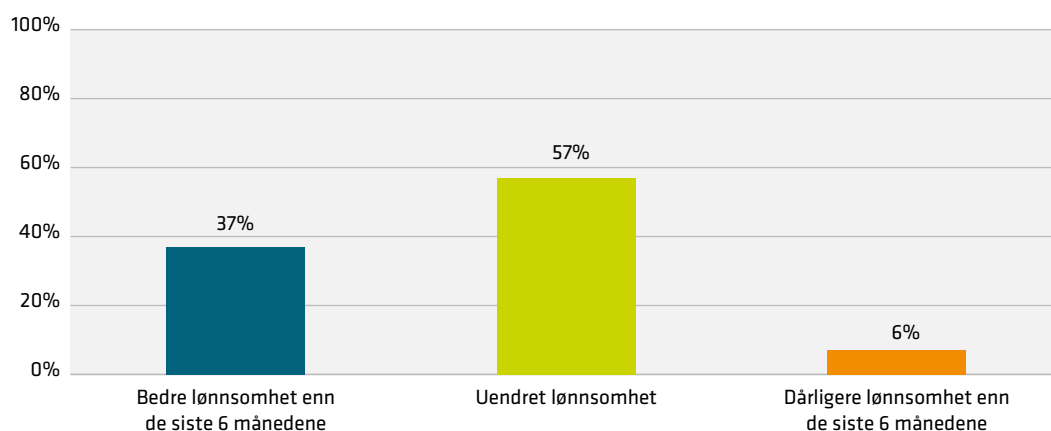
Figur 9. Forventninger til bedriftens omsetning de neste seks måneder

Antall svarbedrifter: 687

På spørsmålet om utviklingen i egen omsetning de neste seks månedene sammenlignet med de foregående seks måneder, melder 41 prosent av svarbedriftene at omsetningen vil bli høyere. Dette er 34 prosentpoeng flere enn andelen bedrifter som forventer lavere omsetning (7 prosent). Sammenlignet med tilsvarende undersøkelse i 2017 har andelen bedrifter som oppgir at de forventer lavere omsetning de neste seks månedene sunket markant, fra 21 prosent i 2017 til 7 prosent i 2018. Andelen bedrifter som har forventninger om høyere omsetning de neste seks månedene er størst blant bedrifter med over 50 ansatte.

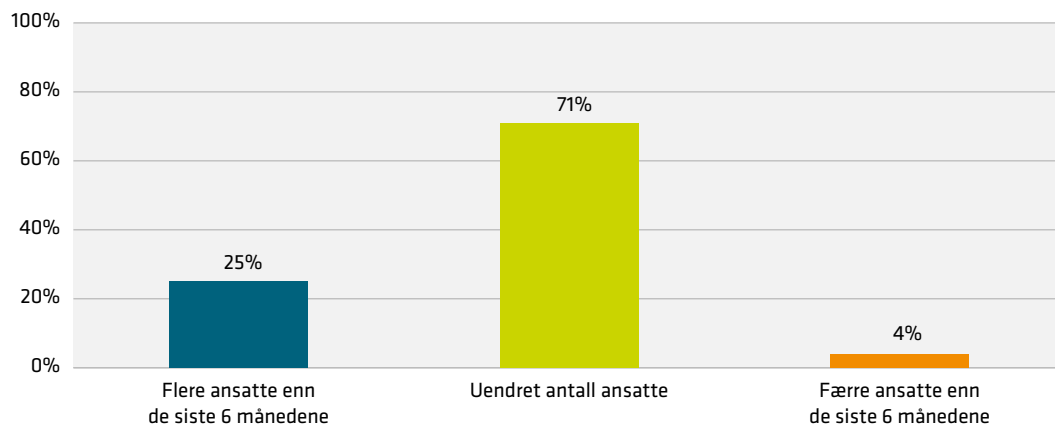
Figur 10. Forventninger til bedriftens lønnsomhet de neste seks måneder

Antall svarbedrifter: 688

37 prosent av svarbedriftene forventer at lønnsomheten i bedriften i 2018 vil bli bedre de neste seks månedene enn de foregående seks månedene. Dette er 31 prosentpoeng høyere enn andelen som anslår at lønnsomheten vil bli dårligere. Andelen svarbedrifter som forventer dårligere lønnsomhet har sunket betraktelig i forhold til tilsvarende medlemsundersøkelse i 2017, fra 15 til 6 prosent. Andelen bedrifter som har forventninger til bedre lønnsomhet er størst blant bedrifter med over 50 ansatte.

Figur 11. Forventninger til bedriftens sysselsetting de neste seks måneder

Antall svarbedrifter: 695

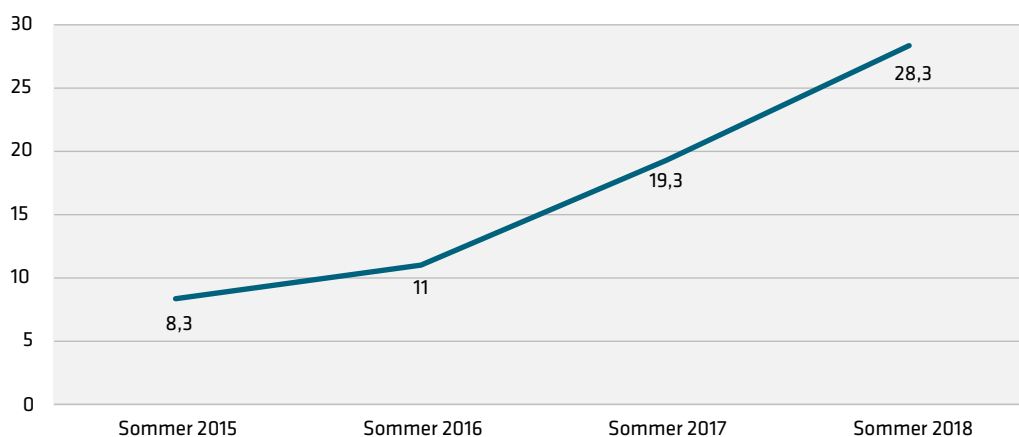
På spørsmålet om forventninger til egen sysselsetting svarer om lag 25 prosent av svarbedriftene at de forventer at de vil øke antallet ansatte de neste seks månedene sammenlignet med de foregående seks måneder. Andelen bedrifter som vil ansette flere er størst på Sørlandet og i Midt-Norge, henholdsvis 29,5 og 27,6 prosent. I de andre landsdelene ligger tilsvarende tall på mellom 21,9 og 24,9 prosent. Det er verdt å merke seg at andelen svarbedrifter som oppgir at de forventer nedgang i antall ansatte har sunket fra tilsvarende undersøkelse i 2017 (11 prosent i 2017, 4 prosent i 2018).

Tabell 2. Forventningsundersøkelsen, historikk 2015–2018

Undersøkelsestidspunkt	Sommer 2015	Sommer 2016	Sommer 2017	Sommer 2018
	Andel av svarbedriftene	Andel av svarbedriftene	Andel av svarbedriftene	Andel av svarbedriftene
Høyere omsetning	29 %	32 %	38 %	41 %
Uendret omsetning	45 %	46 %	41 %	51 %
Lavere omsetning	26 %	22 %	21 %	8 %
Differanse høy/lav	4 prosentpoeng	9 prosentpoeng	17 prosentpoeng	33 prosentpoeng
	Andel av svarbedriftene	Andel av svarbedriftene	Andel av svarbedriftene	Andel av svarbedriftene
Bedre lønnsomhet	35 %	36 %	40 %	37 %
Uendret lønnsomhet	43 %	44 %	45 %	57 %
Dårligere lønnsomhet	21 %	20 %	15 %	6 %
Differanse bedre/dårligere	14 prosentpoeng	16 prosentpoeng	24 prosentpoeng	31 prosentpoeng
	Andel av svarbedriftene	Andel av svarbedriftene	Andel av svarbedriftene	Andel av svarbedriftene
Flere ansatte	20 %	23 %	28 %	25 %
Uendret	66 %	63 %	62 %	71 %
Færre ansatte	13 %	14 %	11 %	4 %
Differanse flere/færre	7 prosentpoeng	8 prosentpoeng	17 prosentpoeng	21 prosentpoeng
Indekstall til forventningsindeks	8,3	11	19,3	28,3

Figur 12. Forventningsindeks blant MEF-medlemmene, 2015–2018

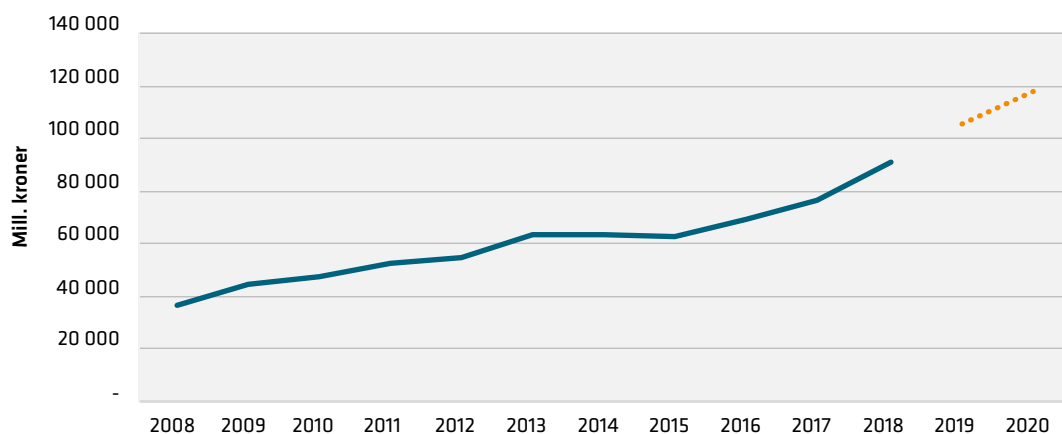

MEFs medlemsundersøkelse har siden juni 2015 inkludert spørsmål om bedriftenes forventninger til utviklingen i lønnsomhet, omsetning og sysselsetting. Bedriftene blir her bedt om å gi tilbakemelding på forventninger til utviklingen for de neste seks månedene sammenlignet med de foregående seks månedene. Ved å legge sammen de tre delindeksene for lønnsomhet, omsetning og sysselsetting kommer vi fram til en forventningsindeks. Hvis denne indeksen har et positivt tall betyr det at det er en høyere andel MEF-bedrifter som har forventninger til at det neste halvåret vil bli bedre for bedriften sammenlignet med foregående halvår enn andelen bedrifter som har negative forventninger³. Forventningsindeksen viser at de positive forventningene har økt hvert år fra 2015 til 2018.

³ Beregningsmetode for forventningsindeks: For hver av delindeksene omsetning, lønnsomhet og sysselsetting blir andelen bedrifter som har gitt tilbakemelding om negative forventninger subtrahert fra andelen bedrifter som har gitt positive tilbakemeldinger. Tallet for forventningsindeksen blir deretter beregnet ved at tallet for hver delindeks adderes, denne summen divideres deretter på tre.

Status og prognoser for anleggsmarkedet

Figur 13. Anleggsinvesteringer, 2008–2020

Kilde: Prognosesenteret⁴

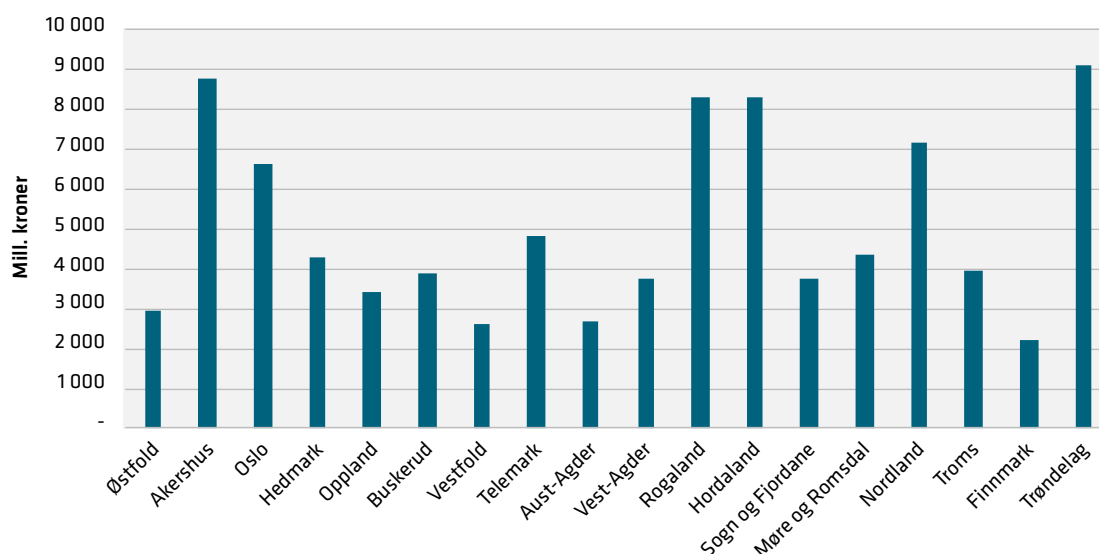
Ifølge Prognosesenteret vil anleggsinvesteringene i 2018 beløpe seg til 91,2 milliarder kroner. Dette er en vekst på om lag 14,3 milliarder kroner (18,7 prosent) fra 2017⁵. For 2019 anslår Prognosesenteret at anleggsinvesteringene vil øke til om lag 105,3 milliarder kroner, noe som vil være en vekst på over 14,2 milliarder kroner (15,7 prosent) fra det anslåtte nivået for 2018. Videre tilsier prognosene samlede anleggsinvesteringer på 118,2 milliarder kroner i 2020. I perioden 2018–2020 vil veiinvesteringer utgjøre den største andelen av anleggsinvesteringene. Cirka $\frac{3}{4}$ av samferdselsinvesteringene er veianlegg. Energiinvesteringene utgjør ca. 10 % av de samlede anleggsinvesteringene, men av anleggssektorene er det for tiden energi som har den sterkeste relative veksten. Mye av veksten skyldes utbyggingen av linjenettet. Anleggsvedlikeholdet er foreløpig ikke inkludert i tallene til Prognosesenteret. Samlet anleggsvedlikehold er anslått til ca. 30 milliarder kr. Av dette utgjør veivedlikeholdet ca. 70 %.

4 Prognosesenteret (2018). Anleggsmodulen. Hentet fra <http://www.prognosesenteret.no/anleggsmodulen/>

5 Prognosesenterets oversikt inkluderer investeringer til veier (inklusive bruer og tunneler), jernbane- og sporveisanlegg, havner og kaier, energianlegg, vann- og avløpsanlegg, idretts- og friluftsanlegg, landbaserte olje- og forsvarsanlegg. Prognosesenteret tilbyr prognosetall i «løpende priser» og «faste priser». Løpende priser innebærer at prisveksten for anleggsinvesteringene også inkluderes i prognosen. MEF har i dette notatet tatt utgangspunkt i løpende priser. Det er verdt å merke seg at de reelle anleggsinvesteringene fra år til år av ulike grunner kan avvike fra prognosene.

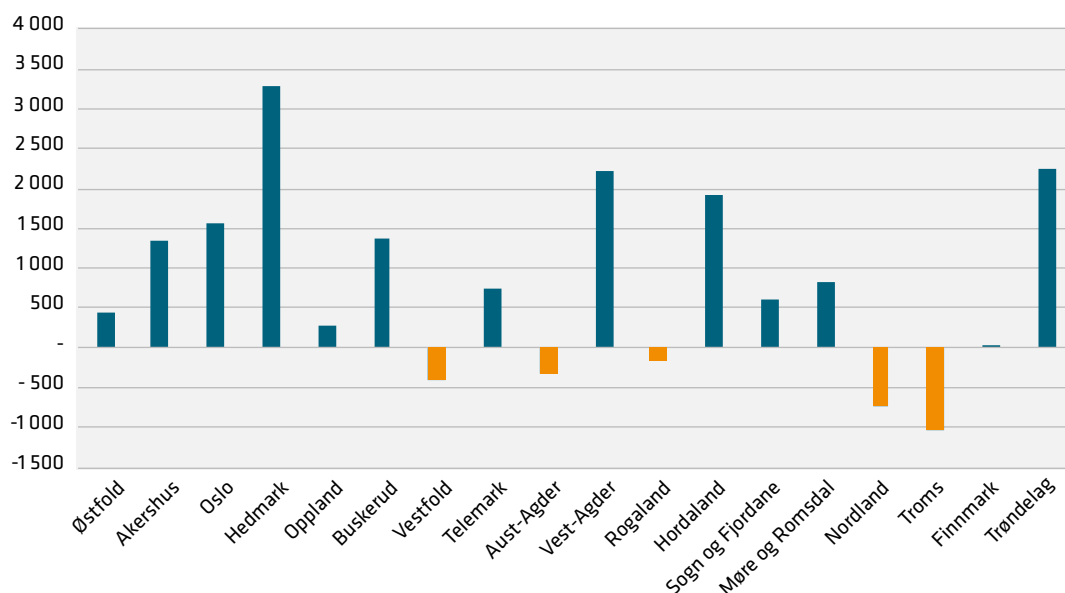
Figur 14. Fylkesvisse anleggsinvesteringer i 2018

Kilde: Prognosesenteret – Anleggsmodulen

Prognosesenteret anslår at det er Trøndelag, Akershus og Rogaland som vil få de største anleggsinvesteringene i 2018, med henholdsvis 9,1 milliarder kroner, 8,7 milliarder kroner og 8,3 milliarder kroner. Når det gjelder anleggsinvesteringene i 2019 tilsier prognosene at det er Hedmark som vil oppleve den største veksten målt i antall kroner, med investeringer på 7,5 milliarder kroner til neste år (se figur 15). Den største nedgangen er anslått å finne sted i Troms hvor investeringene reduseres med om lag en milliard kroner sammenlignet med nivået i 2018.

Figur 15. Endringer i anleggsinvesteringene fra 2018 til 19, fylkesvis

Kilde: Prognosesenteret – Anleggsmodulen

Tabell 3. Kontrakter i regi av Statens vegvesen, 2018 (t.o.m. juni)

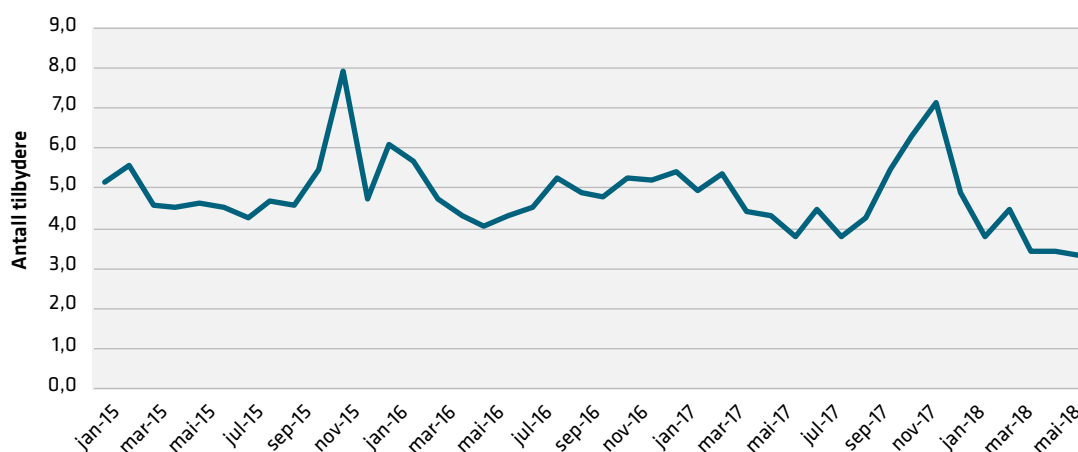
Kontraktsverdi	< 50 mill. kr	50–100 mill. kr	Over 100 mill. kr	Sum
Antall kontrakter	167	13	7	187
Samlet kontraktsverdi	2152 mill. kr.	961 mill. kr	1808 mill. kr	4922 mill. kr
Antall tilbydere (snitt)	3,67	4,61	4,42	3,76
Andel – Antall	89,3 %	7,0 %	3,7 %	100 %
Andel – Verdi	43,7 %	19,5 %	36,7 %	100 %

Kilde: MEF, Statens vegvesen⁶

I perioden januar-juni 2018 har Statens vegvesen hatt tilbudsfrist for i alt 187 kontrakter⁷ til en samlet verdi av om lag 4,9 milliarder kroner. I løpet av samme tidsrom i 2017 hadde Statens vegvesen tilbudsfrist for 193 kontrakter til en samlet verdi av ca. 4,3 milliarder kroner. Konkurransen om Statens vegvesen-kontraktene er hittil i 2018 en del lavere enn i 2017. Så langt i år har Statens vegvesen i gjennomsnitt mottatt 3,95 tilbud for hver kontrakt som har hatt tilbudsfrist, mot 4,7 tilbud for hele 2017.

Som det kommer av figur 16 ligger antall tilbud per måned på sitt laveste nivå i den målte tidsperioden. En må tilbake til 2014 for å se tilsvarende tall.

Figur 16. Konkurransen om Statens vegvesen-kontraktene, 2015–2018

⁶ Statens vegvesen (2018) Åpningsprotokoller/Opening of tenders. Hentet fra <https://www.vegvesen.no/Fag/Veg+og+gate/Prosjektering+og+bygging/Utbyggingsprosjekter/Apningsprotokoller++Opening+of+tenders>

⁷ Eksklusive driftskontrakter

MEF-bedriftenes syn på fremtiden

I medlemsundersøkelsen som ble gjennomført i juni ble MEF-bedriftene stilt følgende spørsmål: «Hva tror du vil være den største utfordringen for din bedrift de neste fem årene?» 251 respondenter oppga en eller flere utfordringer til spørsmålet som var utformet som fritekst. Spørsmålet genererte flere tilbakemeldinger og må anses å være et barometer for hvordan medlemsbedriftene opplever hverdagen i anleggsmarkedet og de ulike bransjene.

Utfordring 1: «Få nok fagarbeidere»

Tilbakemeldingene viste at rekruttering av fagfolk var det som ble nevnt flest ganger av svarbedriftene (30,3 prosent). Rekrutteringsutfordringene ble eksemplifisert med at det ikke utdannes nok anleggsarbeidere, men det påpekes også at det er behov for annen fagkompetanse. Kravene knyttet til kompetanse sett opp mot kravene til ordningen sentral godkjenning oppleves som en stor utfordring i mange bedrifter. Det er mye frustrasjon å spore når det gjelder svarbedriftenes forventninger til denne ordningen i årene som kommer, og det å knytte riktig fagkompetanse til seg blir bare viktigere og viktigere.

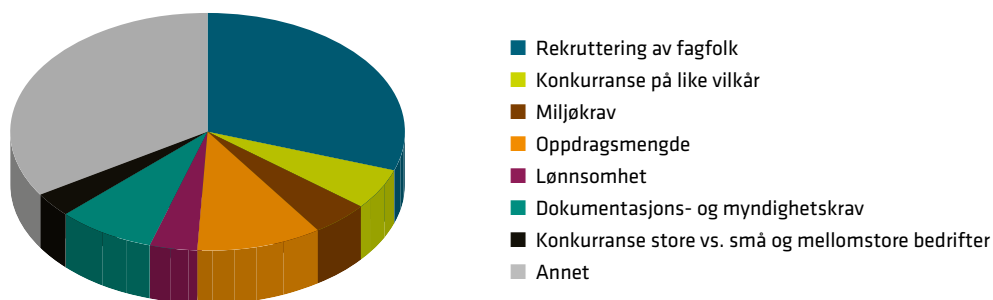
Utfordring 2: «Å ha balanse mellom mannskap og oppdrag – året rundt»

Også tilstrekkelig med arbeidsoppgaver/oppdragsmengde nevnes av flere svarbedrifter (10,4 prosent), spesielt fra små bedrifter. Det er flere respondenter som peker på at mulighetene til å gi tilbud på offentlige oppdrag oppleves som en utfordring. Det er et utbredt inntrykk av at mengden oppdrag som gjøre i kommunal egenregi (vann og avløp, spesielt) er økende, og omfanget og størrelsen på kontrakter på oppdrag i regi av Statens vegvesen, enten dette gjelder nybygging eller drift/vedlikehold, blir for omfattende å regne på. Dette bidrar til å begrense markedet, noe som vil øke kostnadene for utbyggere og byggherrer, og at små og mellomstore bedrifter mister viktig fagkompetanse. Ordretilgangen varierer fra landsdel til landsdel (se kapitlet Oppdragsmengde og kapasitet blant MEF-bedriftene).

Utfordring 3: «Konkurranse på ulike vilkår, samt staten Norge»

Konkurranse på like vilkår omtales også av flere. I denne sammenhengen nevnes konkurransen fra useriøse aktører i anleggsbransjen, bruk av billig utenlandsk arbeidskraft, stort prispress, angivelig krysssubsidiering av offentlig eide selskaper og angivelig sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Det er flere mindre bedrifter som gir uttrykk for at de er urolige for om det finnes rom for små bedrifter i de markedene de opererer i, da de opplever at størrelsen på kontraktene er større enn de kan håndtere og at det er et inntrykk av at kontrakter som legges ut på DOFFIN utformes på en slik måte at dette skviser små og mellomstore entreprenørbedrifter.

Figur 17. Største utfordring for MEF-bedriftene de neste fem årene

Antall svarbedrifter: 251

**MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND**

Maskinentreprenørenes Forbund
Postboks 505, Sentrum, 0105 Oslo – Tlf: 22 40 29 00 – www.mef.no